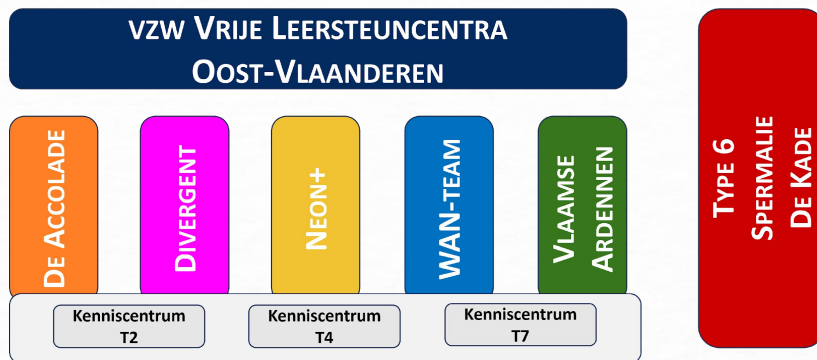

Wat is leersteun?

Presentatie voor leraren en schoolteams

Organisatie sinds september 2023

- Oost-Vlaanderen: 1 vzw met 5 leersteuncentra
- Elk leersteuncentrum biedt leersteun type BA, 2, 3, 4, 7 en 9 aan
- Structurele samenwerking met specifiek leersteuncentrum Spermalie/De Kade
- Eén spoor voor aanmeldingen → alle aanmeldingen LSC WAN-team via DIPLON (ook T6)

Inhoud

01

**Wat zegt het
decreet?**

02

**Hoe vertaalt
het decreet
zich in de
praktijk?**

03

**Leersteun in
mijn
klas/school**

01

Wat zegt het decreet?

Wat zegt het decreet?

“Het **doel** van de leersteun is de **competenties van leerkrachten en schoolteams in het gewoon onderwijs te versterken** zodat ze de leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften kwaliteitsvol kunnen begeleiden en een inclusieve onderwijscontext kunnen creëren”

“Leersteun kan **zowel leerlinggericht, leerkrachtgericht als teamgericht** ingezet worden”

Uit de omzendbrief Leersteun

Wat zegt het decreet?

Ondersteuning voor

Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

Leerkrachten en schoolteam van scholen voor gewoon onderwijs

Basis- en secundair onderwijs*

In fase 2 van het zorgcontinuüm (uitbreiding van zorg)

In fase 3 bij het vormgeven van een individueel aangepast curriculum (IAC) of een traject voor een leerling met een OV4-verslag in een school voor gewoon onderwijs.

Doel:

Samenwerking in de school en met de partners = rode draad

Kwaliteitsvol onderwijs

Werkbaar voor de leerkracht

Maximale leerwinst en participatie

Optimale ontwikkelingskansen

* Inclusief HBO5 verpleegkunde

02

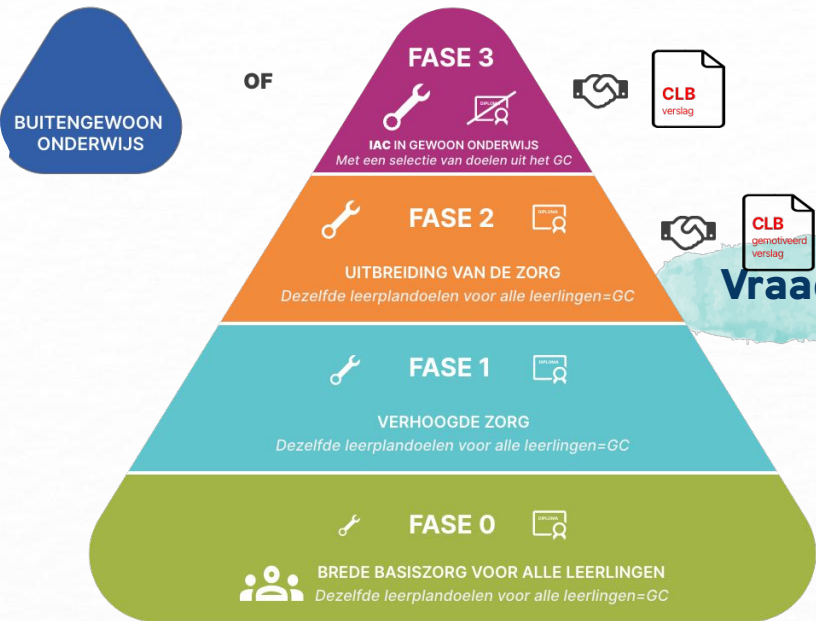
**Hoe vertaalt dit
decreet zich naar
de praktijk?**

Vertaling decreet naar praktijk?

1. Versterkte leerlingenbegeleiding in het gewoon onderwijs als samen-verhaal (school-PBD en CLB)
2. Leersteun voor wie het nodig heeft.
3. Vast aanspreekpunt voor school en ouders: LSC
4. Kwaliteitsvolle leersteun is leerling-, leerkracht- en schoolteamgericht.

1. Versterkte leerlingbegeleiding in het gewoon onderwijs als samen-verhaal

Er moet een stevig fundament aanwezig zijn in de brede basiszorg en verhoogde zorg

☐ leersteun bouwt hierop verder (fase 2)

Vraag naar ondersteuning

Onderwijspartners: PBD, CLB

effect van hun hulp moet voelbaar zijn op fase 0 en fase 1

2. Leersteun enkel voor wie het nodig heeft

Scholen hebben recht op leersteun voor begeleiding van leerlingen met:

- GC (Gemeenschappelijk curriculum)
- IAC-verslag (verslag individueel aangepast curriculum)
- OV4-verslag (verslag opleidingsvorm 4)

Leerondersteuners beslissen NIET over schrijven verslaggeving en opstart leersteun!

Enkel CLB beslist samen met ouders en school

na het lopen van een HGD-traject en duidelijk formuleren van noden en leervragen!

3. LSC : vast aanspreekpunt voor school en ouders

Leersteuncentra moeten beschikken over:

- Onderwijskundige expertise
- Handicap-specifieke expertise
- Inclusie-expertise
- Expertise op vlak van coaching

Soms liggen deze expertises niet binnen 1 persoon en kunnen collega's ingeroepen worden met specifieke expertise

Leerondersteuners kunnen een beperking bij leerlingen niet wegnemen, maar gaan samen op zoek naar gepaste maatregelen, tools, hulpmiddelen en aanpassingen in de klas/school om de beperking te compenseren!

Leersteun is een gedeelde, collectieve verantwoordelijkheid

4. Kwaliteitsvolle leersteun is leerkracht-, leerling- en schoolteamgericht

Leerkrachtgericht

- Versterken van competenties in het omgaan met de specifieke onderwijsbehoeften van de leerling
- Steun bij het zoeken en uitvoeren van redelijke aanpassingen en andere maatregelen. Redelijke aanpassingen zijn een recht!
- De leervraag van de leraar staat centraal: wat heeft de leerkracht nodig in zijn klas, aanpak, instructie, management, curriculum om de leerling te laten groeien en participeren?
- Afstemming en samen zoeken is cruciaal
- Altijd met een afgesproken doel, dat evalueerbaar is
- Vorm: afhankelijk van leervragen en noden: in de klas, via overleg en samen strategie bepalen, uitproberen, evalueren, tijdelijk individueel met leerling...

Een duidelijke leervraag stellen creëert mogelijkheden

4. Kwaliteitsvolle leersteun is leerkracht-, leerling- en schoolteamgericht

Leerlinggericht

De noden van de leerling staan steeds centraal

maximale ontplooiing en volwaardige participatie van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in het gewoon onderwijs

Vaardigheden en/of tools aanreiken om zoveel mogelijk te kunnen leren en deelnemen in de klas

Vorm:

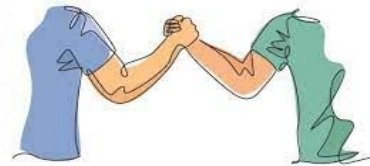
- Individueel kan maar tijdelijk en met als doel het versterken van de zelfstandigheid, het leren en participeren IN DE KLAS, op de speelplaats,...
- Enkel met specifiek doel = aanleren van vaardigheid voor zelfstandigheid in klas, oefenen van hulpmiddel,...(niet om te remediëren, les te geven)
- Altijd gecombineerd met andere vormen: overleg, klasondersteuning,....

4. Kwaliteitsvolle leersteun is leerkracht-, leerling- en schoolteamgericht

Schoolteamgericht

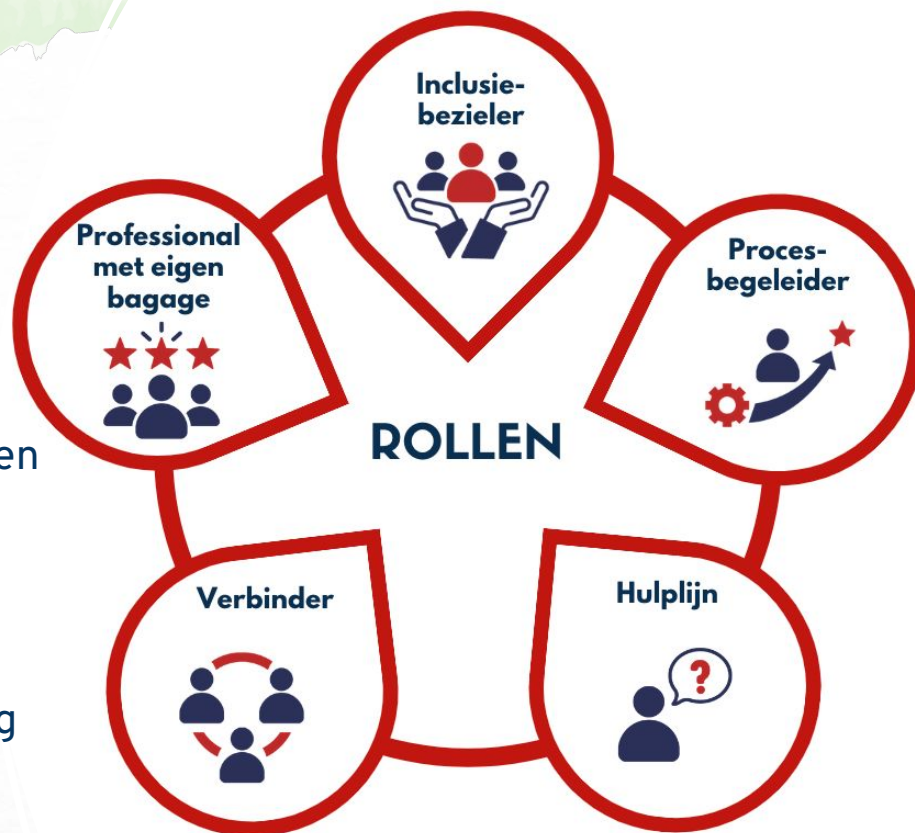
- Creëren van een inclusieve klaspraktijk en schoolcultuur.
- Doel:
 - Klas - en schoolbreed zaken versterken zodat leerlingen met SOB's minder barrières ervaren in fase 0 en 1
 - Individuele aanpassingen verminderen zodat het haalbaar blijft voor de leraren
 - Universal Design of Learning: een sterke, brede kwalitatieve basis waar de lat hoog ligt voor iedereen
 - Fase 0 en 1 versterken in functie van kwaliteitsvol onderwijs voor iedereen

Rollen van de ondersteuner

Leersteun =

- Gezamenlijk aan de slag gaan
- Overleg op maat met (alle) betrokkenen
- Steeds doelgericht
- De leervraag komt van de school/de leraar
- Daar waar nodig, niet langer dan nodig (on hold)

BRON: Van de Putte, I. en De Schauwer, E., Leren omgaan met diversiteit in de klas. Het GOL(L)D-concept in de praktijk. Academia Press

Aandachtspunten ondersteuningsproces

- Belang van feedback geven tijdens proces leersteun: wat loopt goed, wat vraagt bijsturing...
 - zitten we nog op dezelfde lijn qua verwachtingen? Weten we voldoende wat leersteun kan inhouden?
 - Zijn de verwachtingen en doelen expliciet genoeg voor iedereen?
- Evaluatie/bijsturing proces: bij elke evaluatie onderzoeken:
 - o Kan de leersteun in frequentie / intensiteit verminderd of (tijdelijk) afgerond worden?
Voorwaarden:
 - Kan de leerling voldoende participeren ondanks de specifieke onderwijsbehoeften?
 - Heeft de leerkracht nog leervragen binnen fase 2 en 3 van het ZC?

Dient de leersteun (tijdelijk) geïntensifieerd worden (bij haalbaarheid agenda)?

Feedbackmatrix: samen verbindend aan de slag binnen leersteun

OPDRACHT LEERSTEUN Alle betrokkenen begrijpen waar we met leersteun naartoe willen: - Leerlinggericht in functie van de klaspraktijk - Leerkrachtgericht - teamgericht- schoolgericht = systeemversterkend -	ROLLEN/TAKEN Elke partner speelt zijn rol en de rollen zijn transparant We houden ons aan de afgesproken rollen. Er is gedeelde verantwoordelijkheid	DOELGERICHTHEID Iedereen weet wat we willen aanpakken en bereiken? Doelen zijn expliciet en concreet?
LEERSTEUN DOMEINEN We helpen de leerkracht verder via coaching, gerichtheid op participatie van de leerling, onderwijskundige aanpak en doelgroepdeskundigheid Hierbij staan de specifieke onderwijsbehoeften centraal!	VORM / DUUR en INTENSITEIT VAN DE LEERSTEUN - Wat doet wie - Hoe lang? - Wanneer? - Hoe intens? We weten dat leersteun eindig is en durven ON HOLD zetten	COMMUNICATIE EN AFSTEMMING De partners durven elkaar constructief feedback geven rond leersteun Er wordt regelmatig formeel en informeel stilgestaan bij het proces en de inhouden van leersteun
RESULTAATGERICHTHEID Aangeven wanneer we tevreden zullen zijn met de leersteun: - Wat zien we dan als leersteun werkt? - Wat is er anders dan nu?	PARTICIPATIE EN LEERGROEI - De leerling voelt zich competent - De leerling hoort er bij - De leerling krijgt autonomie - Iedereen kan zijn wie hij is en wordt geholpen Leersteun is gebaseerd op deze thema's	EMPOWERMENT CONTEXT Hoe betrokken zijn ouders en leerlingen binnen de doelen en aanpak van leersteun? Zien we ouders en leerling als ervaringsdeskundigen? Is de leraar deel van de leersteun en voelt hij zich versterkt?

Meer lezen?

- <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/directies-administraties-en-besturen/onderwijsinhoud-en-leerlingenbegeleiding/basisonderwijs/zorgbeleid-leerlingenbegeleiding-en-clb/leerlingen-met-specifieke-onderwijsbehoeften/het-leersteunmodel>
- <https://oudersvoorinclusie.be/wat-moet-ik-weten-over-het-decreet-leersteun/>
- <https://www.prodiagnostiek.be/>

03

Leersteun in mijn klas

CASUS KLEUTER

Doel van deze casusbespreking

- Concreet maken van basispresentatie per niveau
- Inzicht krijgen in wat leersteun concreet kan betekenen
- Samenwerking verbeteren

LET OP

Dit zijn slechts realistische voorbeelden binnen een bepaalde context

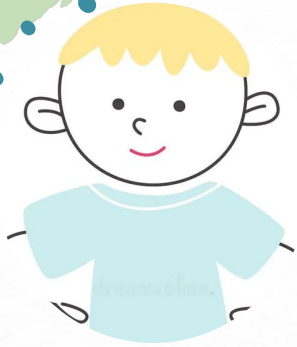
We weten dat leersteun kan verschillen afhankelijk van de context, situatie, intensiteit van de noden bij leerlingen en leraren, ervaringen en ligging van de school, reeds bestaande expertise op de school, zorgbeleid, geloof in inclusie, thuissituatie, betrokkenheid van ouders

Algemene criteria Leersteun

- **Maximaal effect op de klasvloer**, individuele ondersteuning enkel tijdelijk buiten de klas afhankelijk van de noden van de leerling bv overprikkeling
- Samen aanpassen van materiaal/curriculum met het oog op transfer naar leerkracht en zorg en mogelijkheid om in te zetten op klasniveau/schoolniveau
- Geen therapeutische ondersteuning
- Een ondersteuner neemt nooit over - duurzaamheid = hij versterkt en faciliteert
- Vertrekt steeds van sterktes leerkracht en wat deze al doet
- Focus op wat de leerling wel kan, zijn interesses - ontwikkelingsgerichte kijk
- Gebaseerd op/vertrekkend van fase 0 en 1
- **Collectieve verantwoordelijkheid:** niet, LS is aanwezig dus geen zorg op school meer...
- **Redelijke aanpassingen zijn een recht (via grondwet en decretaal):** een leerkracht kan niet beslissen om RA en maatregelen niet te willen uitproberen

Casus Kleuter

Bert

2de Kleuterklas

Type 9

GC

- Bert (fictieve naam) neemt niet deel aan het klasgebeuren.
- Komt maar halve dagen naar school omwille van haalbaarheid leerkracht
- Begin schooljaar:
 - rustig in eigen hoekje, veel interesse in materiaal en I-pad.
 - 20 minuten puzzelen is haalbaar
- Midden schooljaar:
 - korte tijd in eigen hoekje en veel fladderen
 - Taakspanning sterk verminderd
 - Geen actieve spraak wel woordje neen
 - Opstandig gedrag tijdens activiteiten
 - Moeite aan de afspraken te houden op de speelplaats

Onderwijsbehoefte leerling:

Stimuleren van de aanwezigheid in de klas zonder verwachting naar participatie.

Leervraag leerkracht:

Hoe kan ik mijn klas organiseren om deze situatie haalbaar te maken?

Hoe kan leersteun er uit zien?

- Ruimtelijke afbakening voor Bert creëren en dit visualiseren samen met de Ik
- Verkenning van gerichte materialen samen met Ik materialen zoeken en aanbieden die de aandacht van Bert aantrekken.
- Visualiseren van afspraken op maat van Bert
- Verwachtingen van de leraar omtrent participatie Bert aanpassen aan zijn noden
- Stapsgewijs werken aan hogere participatie

Doel van deze casusbespreking

- Concreet maken van basispresentatie per niveau
- Inzicht krijgen in wat leersteun concreet kan betekenen
- Samenwerking verbeteren

LET OP

Dit zijn slechts realistische voorbeelden binnen een bepaalde context

We weten dat leersteun kan verschillen afhankelijk van de context, situatie, intensiteit van de noden bij leerlingen en leraren, ervaringen en ligging van de school, reeds bestaande expertise op de school, zorgbeleid, geloof in inclusie, thuissituatie, betrokkenheid van ouders

Algemene criteria Leersteun

- **Maximaal effect op de klasvloer**, individuele ondersteuning enkel tijdelijk buiten de klas afhankelijk van de noden van de leerling bv overprikkeling
- Samen aanpassen van materiaal/curriculum met het oog op transfer naar leerkracht en zorg en mogelijkheid om in te zetten op klasniveau/schoolniveau
- Geen therapeutische ondersteuning
- Een ondersteuner neemt nooit over - duurzaamheid = hij versterkt en faciliteert
- Vertrekt steeds van sterktes leerkracht en wat deze al doet
- Focus op wat de leerling wel kan, zijn interesses - ontwikkelingsgerichte kijk
- Gebaseerd op/vertrekkend van fase 0 en 1
- **Collectieve verantwoordelijkheid:** niet, LS is aanwezig dus geen zorg op school meer...
- **Redelijke aanpassingen zijn een recht (via grondwet en decretaal):** een leerkracht kan niet beslissen om RA en maatregelen niet te willen uitproberen

Casus Lager Onderwijs

Louise
(8 jaar)

1ste leerjaar

Type BA
IAC

Anderstalige thuiscontext

- Omwille van astma regelmatig afwezig.
- Schoolloopbaan:
 - Gestart K2
 - K3 gedubbeld omwille van taalachterstand
 - Overstap naar L1 - veel bedenkingen, voorstel vanuit school verder traject BuO
 - Dubbelen L1
- Beperkte focus tijdens instructie en moeite met het klassikale tempo
- Automatisatie van oefenen loopt moeilijk over de ganse lijn
- Bezorgdheid leerkracht naar niveau L1 en welbevinden

Onderwijsbehoefte leerling:

- Succeservaringen
- Hulp aanbieden d.m.v. tips en visualisaties bij moeilijke opdrachten.
- Stimuleren in groeikansen om het positief zelfbeeld te vergroten.

Leervraag leerkracht:

- Aanbieden van tips om Louise te motiveren om aan de slag te gaan en haar taken/opdrachten te beëindigen.
- Uitbreiden van huidige binnenklasdifferentiatie: hoe organiseer ik een individueel spoor 4?
- Waken over welbevinden van Louise en ingrijpen indien mogelijk wanneer zijn niet tot taakopdrachten komt.

Hoe kan leersteun er uit zien?

- Ondersteuning bij opmaak IAC-plan (school = eindverantwoordelijke)
- Individueel vaardigheden aanleren/herhalen ifv participeren in de klas
- Werkhoek installeren ifv zelfstandig werk
- Curriculum mee aanpassen en mee uitwerken van aanpassingen en maatregelen voor in de klas: taakspanning, start en einde opdracht...
- Materiaal op maat als voorbeeld aanreiken waarop de juf kan verderwerken
- Co-teachen om extra spoor organisatorisch te realiseren
-

Doel van deze casusbespreking

- Concreet maken van basispresentatie per niveau
- Inzicht krijgen in wat leersteun concreet kan betekenen
- Samenwerking verbeteren

LET OP

Dit zijn slechts realistische voorbeelden binnen een bepaalde context

We weten dat leersteun kan verschillen afhankelijk van de context, situatie, intensiteit van de noden bij leerlingen en leraren, ervaringen en ligging van de school, reeds bestaande expertise op de school, zorgbeleid, geloof in inclusie, thuissituatie, betrokkenheid van ouders

Algemene criteria Leersteun

- **Maximaal effect op de klasvloer**, individuele ondersteuning enkel tijdelijk buiten de klas afhankelijk van de noden van de leerling bv overprikkeling
- Samen aanpassen van materiaal/curriculum met het oog op transfer naar leerkracht en zorg en mogelijkheid om in te zetten op klasniveau/schoolniveau
- Geen therapeutische ondersteuning
- Een ondersteuner neemt nooit over - duurzaamheid = hij versterkt en faciliteert
- Vertrekt steeds van sterktes leerkracht en wat deze al doet
- Focus op wat de leerling wel kan, zijn interesses - ontwikkelingsgerichte kijk
- Gebaseerd op/vertrekkend van fase 0 en 1
- **Collectieve verantwoordelijkheid:** niet, LS is aanwezig dus geen zorg op school meer...
- **Redelijke aanpassingen zijn een recht (via grondwet en decretaal):** een leerkracht kan niet beslissen om RA en maatregelen niet te willen uitproberen

Dit traject/casus wordt **schoolbreed** doorgetrokken

- Successen en groei van Louise expliciet benoemen
- Werkhoek, takenbord worden overgenomen in L2
- Schoolteam meenemen in het traject en de evolutie van Louise (wat werkt + organisatievorm opstarten).
- Aanpassingen van materiaal als voorbeeld samen verder verkennen
- Personeelsvergadering met thema: hoe differentiëren in de klas
 - Focuspunten:
 - Hoe kritisch kijken naar handboeken en daaruit selecteren voor niveaugroepen in de klas?
 - Participatiemogelijkheden van leerlingen (GC en IAC) op deze basis invulling geven?
- Opvolgen, co-coachen, bijsturen i.s.m. directie

Casus Secundair

Doel van deze casusbespreking

- Concreet maken van basispresentatie per niveau
- Inzicht krijgen in wat leersteun concreet kan betekenen
- Samenwerking verbeteren

LET OP

Dit zijn slechts realistische voorbeelden binnen een bepaalde context

We weten dat leersteun kan verschillen afhankelijk van de context, situatie, intensiteit van de noden bij leerlingen en leraren, ervaringen en ligging van de school, reeds bestaande expertise op de school, zorgbeleid, geloof in inclusie, thuissituatie, betrokkenheid van ouders

Algemene criteria Leersteun

- **Maximaal effect op de klasvloer**, individuele ondersteuning enkel tijdelijk buiten de klas afhankelijk van de noden van de leerling bv overprikkeling
- Samen aanpassen van materiaal/curriculum met het oog op transfer naar leerkracht en zorg en mogelijkheid om in te zetten op klasniveau/schoolniveau
- Geen therapeutische ondersteuning
- Een ondersteuner neemt nooit over - duurzaamheid = hij versterkt en faciliteert
- Vertrekt steeds van sterktes leerkracht en wat deze al doet
- Focus op wat de leerling wel kan, zijn interesses - ontwikkelingsgerichte kijk
- Gebaseerd op/vertrekkend van fase 0 en 1
- **Collectieve verantwoordelijkheid:** niet, LS is aanwezig dus geen zorg op school meer...
- **Redelijke aanpassingen zijn een recht (via grondwet en decretaal):** een leerkracht kan niet beslissen om RA en maatregelen niet te willen uitproberen

Casus Secundair

Emma
1ste middelbaar
Type 7
GC

- Emma (fictieve naam) is een meisje uit het eerste middelbaar (1A) met dysfasie en STOS (type 7).
- Ze kan niet overweg met computer. (sprint-online is reeds geïnstalleerd)
- Ouders van Emma zijn Franstalig.
- Krijgt hulp van oudere zus die haar wel wat kan helpen indien nodig.
- Ze heeft het in elk vak vooral moeilijk met opdrachtbegrip.
- Emma geeft moeilijk aan dat ze iets niet begrepen heeft.
- Pestproblematiek aanwezig geweest in het lager onderwijs.

Onderwijsbehoeften leerling:

- Emma aanleren om hulpvragen te stellen.
- Emma met pc leren werken
- Welbevinden bespreekbaar maken.

Leervraag leerkracht:

- Tips om Emma te ondersteunen in het kader van de STOS-problematiek.
- Tips omtrent bijsturing van het opdrachtbegrip.

Hoe kan leersteun eruit zien?

- Mee uitwerken van stappenplannen op maat van Emma
- Aanleren om een voorwerp te gebruiken om een signaal aan de leerkracht te geven wanneer ze de opdracht niet begrijpt.
- Luisteren en signaleren bij school betreft welbevinden bij problemen of extreme situaties. Vertrouwenspersoon in de school installeren
- Eventueel adviseren aan school om CLB in te schakelen
- Aanbieden van EDI (expliciete directe instructie) op schoolniveau.

